

Noot 1 (zie blz. 15)

Alternatieve begrotingsopstelling PvdA

Om het oplopend tekort terug te dringen tot 0.5% bezuinigt het kabinet per saldo 2,5 € mrd en verzwakt het de lasten met ruim 2,6 € mrd. Het gekozen pakket heeft ernstige bezwaren:

- het is naar omvang procyclisch: het laat de economie krimpen. De werkloosheid loopt op, de koopkracht daalt, net als de investeringen en de productie;
- het is naar aard procyclisch. Een kabinet dat kiest voor méér werkloosheid van de zwakste groepen, dat investeringen van burgers en bedrijven in het milieu ontmoedigt, dat zorg en onderwijs op achterstand zet, zo een kabinet krijgt later de rekening dubbel en dwars terug;
- het pakket trekt de inkomensverhoudingen scheef ten nadele van de midden- en lagere inkomensgroepen.

De PvdA heeft een alternatief pakket ontwikkeld dat deze bezwaren ondervangt. Het financieringstekort wordt daarmee op korte termijn iets hoger, maar komt in 2006 op hetzelfde niveau uit als bij het kabinetsbeleid. De lasten worden dus niet doorgeschoven naar volgende generaties.

Ook nu de groei drie jaar achtereen slechts 1% is, houdt de PvdA vast aan goede voorzieningen: aanpak van de wachtlijsten, opheffen van het lerarentekort, méér veiligheid op straat. De PvdA realiseert zich dat dit zijn prijs heeft in de vorm van een geringe lastenverhoging. Het CPB houdt voor de komende jaren vast aan een trendmatige groei van 2.75%. Daaruit zullen dus de extra belastinginkomsten (meevalers) komen die deels worden ingezet voor méér schuldaflossing.

De uitgangspunten voor het PvdA-alternatief

- De PvdA wil géén beleid dat Nederland brengt naar een negatieve economische spiraal van meer werkloosheid, hogere premies, hogere loonkosten en uiteindelijk dus nog minder banen. Het is beter nu iets minder te bezuinigen om ruimte te geven aan publieke en particuliere investeringen. Dat kan zonder het lange termijn doel voor de staats-

schuld te verwaarlozen.

- De kabinetten Kok hebben bewezen dat een stimulerend arbeidsmarktbeleid de economische spiraal de goede kant op buigt. Door een beter evenwicht tussen rechten en plichten werd de arbeidsmarkt flexibeler gemaakt. Werkgevers werden geprikkeld om nuttige banen te scheppen. Die investeringen werden dubbel en dwars terugverdiend: mensen die eerst een uitkering ontvingen gingen nu belastingen en premies betalen. Het resultaat is bekend: 1,2 miljoen banen erbij en een sterke economie die sociaal beleid mogelijk maakte. We moeten niet van «werk, werk, werk», naar «uitkering, uitkering, uitkering».

– Een beheerste loonontwikkeling is nodig. Dat lukt niet door het zorgvuldig bereikte WAO-akkoord te verscheuren, te kappen in het arbeidsmarktbeleid en de I/Dbanen en door het afschaffen van fiscale voorzieningen voor het moderne gezin om arbeid en zorg te combineren. Dat lukt niet als de mogelijkheden om zelf voor pensioen te sparen worden ingeperkt. Wie eerst de bonden en de werkgevers tegen zich in het harnas jaagt, verliest het recht om zonder blikken of blozen werknemers te vragen met dalende koopkracht genoeg te nemen. Tenzij het kabinet kiest voor de cynische aanpak om de werkloosheid op te jagen en de positie van werknemers en hun vakbonden zodanig te verzwakken dat ze wel genoeg móeten nemen met lagere lonen.

- Daarom wil de PvdA de bezuinigingen schrappen die de economische groei verlagen en de werkgelegenheid van de zwaksten aantast. Liever aan het werk dan in de Bijstand.

– Zorg, onderwijs en veiligheid staan al op achterstand. Wie die achterstanden verder laat oplopen krijgt de rekening dubbel en dwars terug. Iedereen weet dat schooluitval een belangrijke bron van criminaliteit is. Wie de schooluitval nú aanpakt, bezuinigt miljoenen op latere schade aan de samenleving.

- Méér mensen aan de slag, dat is ons motto. Werk en zorg moeten daarom te combineren zijn. Wie de huidige mogelijkheden daarvoor schraapt en denkt te kunnen volstaan met een Verlofknip maakt Schraalhans tot keukenmeester. De PvdA wil een volwaardige voorziening, want juist dáár zit voor veel werkende

ouders de bottleneck.

- De Hanzelijn naar het noorden, de A2-traverse in Maastricht en vele andere projecten worden geschrapt. De prijs van het treinkaartje en de strippenkaart gaan snel en zonder vertraging omhoog. Dát is de kiezer niet beloofd. Er is juist méér geld nodig. De PvdA stelt voor het Kwartje van Kok terug te geven in de vorm van een controleerbaar Fonds voor leefbaarheid en mobiliteit.
- Wij hebben een plechtige belofte gedaan in Kyoto. Dat hebben we gedaan om onze milieuschuld aan toekomstige generaties tijdig af te lossen. Daarom kiest de PvdA wél voor duurzame energie, voor duurzaam beleggen, voor schone auto's en voor schone technologie. Bezuinigingen daarop draaien we terug; als er geld nodig is liever een extra bijdrage van de vervuilers. Ook wij willen niet dat subsidies voor duurzame energie weglekken naar (vaak oude) buitenlandse centrales. Maar waar blijft de nieuwe regeling om binnenlands duurzaam te stimuleren?

Koopkracht

De komende jaren gaan veel mensen er op achteruit. Omdat zij werkloos worden. Omdat hun arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt verlaagd. Of omdat zij geen bijzondere bijstand meer ontvangen. Ook de koopkracht van grote groepen werknemers en ouderen wordt door de kabinetsplannen bedreigd.

De belofte was dat «niemand erop achteruit zou gaan». Maar als rekening wordt gehouden met maatregelen als de afschaffing van het spaarloon, afschaffing van de kindertoeslag in de huursubsidie en de stijging van de ziektekostenpremie, blijkt dat praktisch iedereen erop achteruit gaat.

Het kan anders en beter door de verhoging van de nominale ziekenfondspremie te schrappen. De laagste en middeninkomens hebben recht op koopkrachtbehoud. Zo kan het kabinet tonen dat de sterkste schouders de zwaarste lasten behoren te dragen.

Beloftes zijn er om te worden nagekomen. Of, om premier Balkenende te citeren uit zijn toespraak in Johannesburg: «Put your money where your mouth is.»

Alternatief PvdA (+ is groter tekort, – is kleiner tekort)

Afwijking van Miljoenennota (€ mld)	2003	2006	
Uitgavenverhoging	+ 1.0	+ 1.4	– Onderwijs – Combinatie zorg en arbeid
Minder bezuinigen	+ 1.0	+ 1.4	– Minder bezuinigen op gesubsidieerde arbeid, rechtsketen, zorg en onderwijs
Lastenverlagingen schrappen – vervallen geconditioneerde lastenverlaging	– 0.5	– 0.5	Onnodig bij goede WAO-afspraken en behoud gesubsidieerde arbeid
– OZB-verlaging		– 1.1	– Inkomensscheefheid repareren door verschuivingen en PvdA-stelsel dat minder compensatie vergt.
– Inkomenscompensatie zorgstelsel		– 0.4	
Inkomensafhankelijk maken van de arbeidskorting (EITC), schrappen nominale ZF-premieverhoging, etc.	+ 0.5	+ 0.7	
Lastenverschuiving milieu – geen hogere lasten op milieubeleid	+ 0.5	+ 0.5	– Deze bedragen zijn het saldo van heffen en terugsluizen
– ecotax (ook grootverbruikers), openruimte heffing, vliegverkeer	– 1.0	– 1.5	
Kwartje van Kok omzetten in Fonds voor leefbaarheid en mobiliteit		– 0,5 + 0,5	
Inzet uitgavenreserve		– 0.5	– uitgave is al opgenomen in EMU-saldo en dient ter dekking PvdA-voorstellen
Resultaat vóór inverdieneffecten	+ 1.5	0	
Inverdieneffecten	– 0.5	– 0.5	
Resultaat voor financieringssaldo	+ 1.0 mrd	– 0,5 mrd	
Financieringssaldo (% BBP)	Kabinet	Effect PvdA	Resultaat
2003	– 0.5	– 0.2	– 0.7% BBP
2006	+ 0.6	+ 0.1	+ 0.7% BBP

Noot 2 (zie blz. 27)

De Druk van de Ketel

Inleiding

Het CDA wil een fiscale levensloop-regeling die het mogelijk maakt om tijd en geld te sparen voor uiteenlopende soorten verlof, maar ook voor prepensioen. Met dit voorstel wil het CDA werknemers en zelfstandigen – jong of oud, man of vrouw, alleenstaand of getrouwd – meer eigen keuzes en verantwoordelijkheid bieden.

De levensloop van mensen is de

afgelopen decennia veranderd. Gezinsvorming, opvoeding, zorg, en werk variëren veel meer en zijn minder voorspelbaar opgebouwd dan in het verleden. De fase dat mensen een gezin vormen treedt later op maar tegelijkertijd is de druk in die fase veel groter geworden. Er is sprake van een gezinsdal, – het gegeven dat er minder inkomen is te besteden in een tijd dat de kosten hoger zijn –, en een zorgpiek, die de behoefte aan deeltijdarbeid voor één of beide partners juist groter maakt. Ook de fases voor en na de gezinsvorming zijn drastisch gewijzigd. De junior en senior-fase, waarin mensen als paar zonder

kinderen samenwonen is langer geworden. Mensen krijgen kinderen later maar die kinderen gaan ook weer eerder het huis uit. De opleidingstijd is over het algemeen langer geworden. Het deel van de levensloop dat mannen aan arbeid besteden is afgenomen terwijl de arbeidsdeelname van vrouwen is toegenomen. Meer activiteiten worden gecombineerd in de verschillende levensfasen. De standaardlevensloop van leren, betaald werken en pensioen, gekoppeld aan een éénpersoonskostenwinnerschap is in toenemende mate aan het verdwijnen. Kortom, een aantal maatschappelijke ontwikkelingen vraagt om meer flexibiliteit terwijl de regelgeving star en algemeen is gebleven.

De modernisering van relaties en gezinsverhoudingen heeft invloed op de keuzes van het individu. Tegelijkertijd is het belang dat mensen hechten aan hun omgeving, relaties, hun gezin en de zorg voor anderen niet verminderd. Er is grote behoefte aan het flexibel kunnen combineren van arbeid en zorg. De hectiek en druk van de moderne samenleving zorgen voor stress en uitval. Een burn-out is niet meer voorbehouden aan oudere werknemers maar treedt ook in de gezinsfase regelmatig op. De druk op de ketel is hoog.

Mensen hebben nu onvoldoende mogelijkheid tot diversiteit in arbeidsdeelname, zonder al te grote breuken in inkomen en loopbaanperspectief op te lopen. De tijd die ter beschikking staat zal per fase op een andere manier verdeeld moeten worden over werken, opvoeden, zorgen, leren en ontspannen. Om het vinden van een juist evenwicht mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat tijd en inkomen op de juiste momenten beschikbaar zijn tijdens de perioden van deeltijdwerk en verlof is een nieuwe kijk op het levensloopstelsel nodig. Het levensloopstelsel dat het CDA wil invoeren leidt ertoe dat:

- Zowel man als vrouw, alleenstaand of samenlevend zelf kunnen bepalen hoe ze arbeid en zorg combineren;
- mannen en vrouwen een gelijkwaardige bijdrage aan de zorg voor hun kinderen en dierbaren kunnen leveren;
- ouders voor zichzelf een mix van zelf zorgen en opvang voor hun